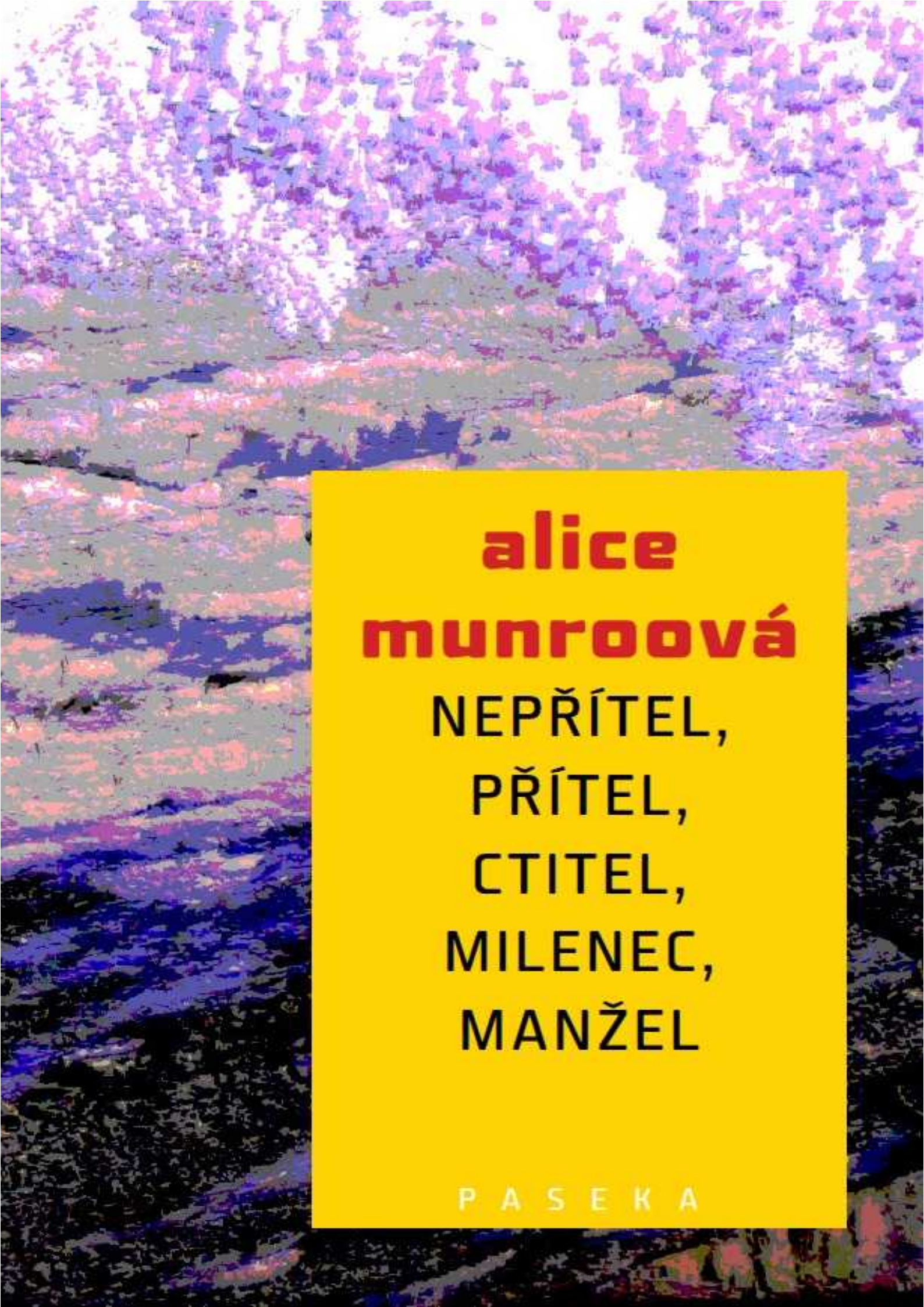

**alice
munroová**

NEPŘÍTEL,
PŘÍTEL,
CTITEL,
MILENEC,
MANŽEL

P A S E K A

PASEKA

ALICE MUNROOVÁ

**Nepřítel,
přítel,
ctitel,
mileneč,
manžel**

Paseka
Praha – Litomyšl

ALICE MUNROOVÁ

Nepřítel, přítel, ctitel, milenec, manžel

Z anglického originálu

Hateship, Friendship, Courtship, Loveship, Marriage,
vydaného nakladatelstvím Vintage v Londýně roku 2002,

přeložila Alena Jindrová-Špilarová

Fotografie na přebalu Profimedia.cz

Vydalo nakladatelství Ladislav Horáček – Paseka

v Praze a Litomyšli roku 2009, www.paseka.cz,

jako svou 1037. publikaci

Odpovědný redaktor Milan Macháček

Elektronické vydání první

HATESHIP, FRIENDSHIP, COURTSHIP, LOVESHIP, MARRIAGE

Copyright © Alice Munro 2001

All rights reserved

Translation © Alena Jindrová-Špilarová, 2009

© Alena Jindrová-Špilarová c/o DILIA, 2011

ISBN 978-80-7432-398-0 (ePub)

ISBN 978-80-7432-400-0 (Mobi)

ISBN 978-80-7432-399-7 (PDF)

Elektronické formáty připravil KOSMAS www.kosmas.cz

S vděčností
Sarah Skinnerové

NEPŘÍTEL, PŘÍTEL, CTITEL, MILENEC, MANŽEL

Před mnoha lety, ještě než byla vlaková doprava na řadě vedlejších tratí zrušena, přišla na nádraží žena s vysokým pihovatým čelem a načechranými nazrzlými vlasy a vyptávala se, jak je to s přepravou nábytku.

Přednosta stanice se často pokoušel trochu si ženy dobírat, zvláště ty prosté, kterým to dělávalo dobře.

„Nábytek?“ podivil se, jako by něco takového slyšel poprvé. „No ne. Podívejme se. O jakém nábytku se to vlastně bavíme?“

Jídelní stůl a šest židlí. Kompletní ložnice, pohovka, konferenční stolek, servírovací stolky, stojací lampa. Taky vitrína a kredenc.

„Ale ale. Takže chcete stěhovat celou domácnost.“

„Tolik toho zase není,“ namítla. „Nepovezeme kuchyni a jenom věci do jedné ložnice.“

Zuby měla v ústech natlačené dopředu, jakoby připravené na hádku.

„To budete potřebovat nákladňák,“ varoval ji.

„To ne. Chci ho poslat vlakem. Pojede na západ, do Saskatchewanu.“

Mluvila na něho hlasitě, jako by byl hluchý nebo natvrdlý, a sama vyslovovala slova nějak divně. Jako cizinka. Napadlo ho Holandsko – Holanďanů se stěhovalo do okolí dost –, jenže na Holanďanku nebyla dost podsaditá ani neměla jejich pěknou růžovou pleť a světlé vlasy. Asi jí ještě nebylo čtyřicet, ale co na tom? Zkrátka žádná královna krásy, to rozhodně ne.

Nasadil komisní tón.

„V první řadě budete potřebovat nákladňák, abyste ho dopravila sem odtamtud, kde ho teď máte. A taky musíme zjistit, jestli do toho místa v Saskatchewanu vůbec jezdí vlak. Jinak byste si musela zařídit, aby vám ho vyzvedli řekněme v Regině.“

„Je to Gdynia,“ vysvětlovala. „A vlak tam má stanici.“

Sundal usmolený seznam, který visel na hřebíku, a zeptal se, jak se to píše. Vzala tužku, zavěšenou vedle, a na kousek papíru z kabelky napsala *GDYNIA*.

„Co to je za národnost?“

Odpověděla, že neví.

Tužku si vzal zpátky a četl řádku po řádce.

„Je tam plno míst, samý český nebo maďarský nebo ukrajinský jména,“ vykládal. V tu chvíli ho napadlo, že by mohla být jednou z nich. Ale co na tom, uváděl to jenom jako fakt.

„Tady to je, no jo, je to na trati.“

„Ano,“ přisvědčila. „Chci to odeslat v pátek – můžete to zařídit?“

„Poslat ho můžeme, ale nemůžu vám zaručit, kterej den tam dojde,“ upozornil ji. „Všecko to záleží na tom, co bude mít přednost. Ohlídá to někdo, až to tam dorazí?“

„Ano.“

„Je to smíšený vlak v pátek, čtrnáct osmnáct. Nákladňák to vyzvedne v pátek ráno. Bydlíte ve městě?“

Přikývla a napsala mu adresu. Exhibition Road 106.

Domy ve městě se číslovaly teprve nedávno a nedovedl si to místo okamžitě vybavit, třebaže věděl, kde ulice je. Kdyby uvedla jméno McCauley, mohla spíš vzbudit jeho zájem a všechno mohlo probíhat hladčeji. Po válce tam vyrostly nové domy, kterým se říkalo „válečné“. Předpokládal, že to musí být jeden z nich.

„Platit budete až při odesílání,“ informoval ji ještě.

„A chtěla bych rovněž lístek pro sebe, na stejný vlak. Na pátek odpoledne.“

„Jedete do stejné stanice?“

„Ano.“

„Tím samým vlakem se můžete svézt do Toronta, ale potom budete muset čekat na

Transkontinentál, co odjíždí v noci v deset třicet. Přejete si spací vůz nebo osobní vagon? Ve spacím dostanete lůžko, v osobním to máte jenom k sezení.“

Odpověděla, že bude sedět.

„V Sudbury si počkáte na vlak z Montrealu, ale tam nemusíte vystupovat, oni vás jenom přešibujou a připojí k montrealskejm vozům. Potom budete pokračovat do Port Arthuru a dál do Kenory. Vystoupíte až v Regině a tam musíte přesehnout na lokálku.“

Přikývla a netrpělivě čekala, kdy už jí dá jízdenku.

Ještě zpomalil a upozornil ji: „Ovšem nemůžu vám zaručit, že tam ten váš nábytek dorazí stejně jako vy. Počítám, že spíš až o den o dva pozdějc. Záleží na tom, co bude mít přednost. Přijde vám někdo naproti?“

„Ano.“

„To je dobře. Protože to asi nebude kdovíjaký nádraží. Tamější města nejsou jako to naše. Většinou jsou hodně primitivní.“

Nakonec za lístek zaplatila, bankovku vytáhla z ruličky v plátěném sáčku v kabelce. Jako stařenka. Spočítala taky, kolik dostala nazpátek, ne ovšem tak, jak by to udělala stařenka – podržela si peníze v dlani a jenom je přejela očima, ale zaručeně jí neunikla ani penny. Potom se rázně otočila k odchodu a bez pozdravu odešla.

„Tak na shledanou v pátek,“ zavolal za ní.

Za toho teplého zářijového dne měla na sobě dlouhý beztvary kabát, těžké šněrovací boty a kotníčkové ponožky.

Právě si naléval kávu z termosky, když vtom se vrátila a zabušila na okénko.

„Ten nábytek, co posílám,“ hlásila, „je moc pěkný, všechno jako nové. Nerada bych, aby mi ho poškrábali nebo s ním mlátili nebo nějak poškodili. A taky nechci, aby načichl po dobytku.“

„Jen klid, paninko,“ řekl. „Na železnici jsme zvyklý posílat všelijaký věci. A na posílání nábytku se rozhodně nepoužívají stejný vagony jako na posílání prasat.“

„Záleží mi na tom, aby tam dorazil v tak dobrém stavu, v jakém odejde odtud.“

„Heleďte, když si kupujete nověj nábytek, tak je ve skladu, že? Ale napadlo vás někdy, jak se tam asi dostal? V tom skladu ho přece nevyrobili, nemám pravdu? Vyrobili ho někde ve fabrice a do skladu ho poslali, a je docela dobře možný, že vlakem. Tak dá asi rozum, že železnice se o něj dovede postarat, no ne?“

Dál tam nehnutě stála a bez úsměvu si ho měřila, aniž uznala svou ženskou pošetilost.

„To doufám,“ prohodila. „Doufám, že dovede.“

Přednosta stanice by bez přemýšlení řekl, že zná v městě každého. Což znamenalo, že zná asi polovinu občanů. A většina z těch, co znal, byli praví našinci, ti, co opravdu žili „ve městě“ v tom smyslu, že tam nepřišli včera a neměli v plánu se odstěhovat jinam. Tu ženu, která se chystala jet do Saskatchewanu, neznal, protože nechodila do stejného kostela, neučila jeho děti ve škole ani nedělala v žádném krámu, restauraci nebo na úřadě, kam chodil. A nebyla ani vdaná za žádného z mužů, které znal mezi členy klubu Losů, Lvů nebo Legie či sdružení Podivínů. Když si vyťahovala peníze, stačil mu jediný pohled na její levou ruku, aby poznal – a nijak ho to nepřekvapilo –, že není vdaná. Soudě podle bot a krátkých ponožek místo punčoch a toho, že si odpoledne vyšla bez klobouku a rukavic, to mohla být farmářka. Nepočínala si ale váhavě a rozpačitě, jak pro ně bylo typické. A nechovala se jako venkovanka – vlastně se vůbec neuměla slušně chovat. S ním zacházela jako s nějakým automatem na informace. Kromě toho adresa, kterou mu dala, označovala zdejší ulici. Nejvíc mu připomínala jeptišku v civilu, co jednou viděl v televizi. Mluvila o misionářské práci někde v džungli – řeholních hábitů se zbavily asi proto, že v civilu se tam pohybovaly snáze. Jeptiška se chvílemi usmívala, aby tak dala najevo, že její náboženství má lidem přinášet štěstí, ale na diváky většinou pohlížela, jako by byla pevně přesvědčená, že ostatní lidé jsou na světě hlavně proto, aby je mohla sekýrovat.

Ještě jednu věc chtěla Johanna udělat, ale stále ji odkládala. Potřebovala zajít do obchodu s lepší konfekcí, nazvaného *Elegantní dáma*, a pořídit si slušné oblečení. V tom obchodě nikdy nebyla – pokud si potrebovala něco koupit, například ponožky, zašla si ke Callaghanovi do *Oblečení pro pány, dámy i děti*. Spoustu šatstva zdělila po paní Willetsově, jako třeba tenhle kabát, který nikdy neunosí. A Sabithu – děvče, o které se starala v domě pana McCauleyho – sestřenice přímo zasypávaly

nákladnými, jen trochu obnošenými věcmi.

Ve výloze *Elegantní dámy* stály dvě figuríny v kostýmcích s dost krátkými sukněmi a ramenatými sáčky. Jeden z nich byl rezavý dozlatova, ten druhý měkce tmavozelený. Kolem nohou manekýn byly roztroušené křiklavé javorové listy z papíru, některé přilepené tu a tam na sklo. V tuto roční dobu, kdy se většina lidí stará o to, aby listí včas shrabala a spálila, tady mělo ozdobnou funkci. Napříč přes sklo hlásala reklama, vyvedená černým rukopisem: *Prostá elegance, móda letošního podzimu*.

Otevřela dveře a vešla dovnitř.

Přímo před sebou se spatřila ve vysokém zrcadle v nezničitelném, ale beztvarem dlouhém kabátě po paní Willetsové, zpod něhož vykukovaly krátké špalky holých nohou v ponožkách.

To dělali samozřejmě naschvál. Zrcadlo tam dali proto, aby si zákaznice okamžitě uvědomila své nedostatky a vzápětí – jak doufali – došla k závěru, že si musí něco koupit, aby dojem vylepšila. Takový průhledný trik by ji normálně přiměl k tomu, aby se sebrala a vypadla, kdyby sem nepřišla s odhodláním pořídit si, co potřebuje.

U jedné stěny stál stojan s taftovými či nadýchanými tylovými plesovými toaletami v pohádkových barvách. Za nimi ve skleněné skříní, aby je nemohly ohmatávat kdejaké prsty, visely několikery svatební šaty z čistě bílé pěny, vanilkového saténu či slonovinové krajky, vyšíváné stříbrnými korálky nebo umělými perličkami. Útlé živůtky, ozdobně lemované výstřihy, bohaté sukně. Ani když byla mladší, nikdy na takové výstřednosti nepomyslela, nejen proto, že by si je nemohla dovolit, ale také si nedělala pošetilé naděje, že se něco změní a dočká se blaženosti.

Trvalo dvě či tři minuty, než někdo přišel. Možná že tam měli špehýrku a pozorovali ji, usoudili, že to není typ jejich zákaznice, a doufali, že odejde.

Ani ji nenapadne. Přešla od svého obrazu v zrcadle, překročila z linolea u dveří na měkký koberec – a na konci prodejny se konečně rozhrnul závěs a odtamtud vystoupila sama Elegantní dáma v černém kostýmku s třpytivými knoflíčky. Vysoké podpatky, útlé kotníky, podvazkový pás tak těsný, že jí div nepraskly nylonky, zlaté vlasy utažené z naličeného obličejce dozadu.

„Napadlo mě, že bych si mohla vyzkoušet ten kostým ve výloze,“ pravila Johanna, jak si to předem připravila. „Ten zelený.“

„No to je opravdu moc pěkný kostýmek,“ potvrdila jí žena. „Ten, co je vystavený, je desítka. A vás bych odhadovala na – asi tak na čtrnáctku?“

Odšuměla před Johannou do té části prodejny, kde visely běžné šaty, kostýmy a oblečení pro denní nošení.

„Máte štěstí. Tady máme čtrnáctku.“

Nejdřív ze všeho se Johanna podívala na cenovku. Nejméně dvakrát tolik, než kolik očekávala, a nehodlala nic předstírat. „Je dost drahý.“

„Je to velmi pěkná vlna.“ Žena chvíli hledala, až našla nášivku s popisem materiálu, ale Johanna moc neposlouchala, protože mnula v prstech okraj sukně a zkoumala zpracování.

„Připadá vám to lehoučké jako hedvábí, ale vydrží jako ze železa. Vidíte, že je celý podložený, směsí čistého a umělého hedvábí. Uvidíte, že se nevysedí a neztratí tvar jako ty lacinější. Podívejte se na ty sametové manžety a límeček a ty drobné sametové knoflíčky na rukávu.“

„Vidím.“

„To jsou ty detaily, za které se platí, jinak je musíte oželeť. Mně osobně je dotyk sametu úžasně příjemný. Je pouze na tom zeleném – ten meruňkový ho nemá, i když cena je úplně stejná.“

Právě ten sametový límeček a manžety dodávaly v Johanniných očích kostýmku jemné zdání přepychu a vzbudily v ní touhu si ho koupit. Ale neměla v úmyslu se k tomu hned přiznat.

„Tak snad abych si ho zkusila.“

Koneckonců právě kvůli tomu sem dnes vlastně přišla. Měla čisté spodní prádlo a čerstvě zapudrované podpaždí.

Žena měla aspoň tolik taktu, že ji v jasně osvětlené kabině nechala samotnou. Johanna se vyhýbala pohledu do zrcadla jako čert kříži, dokud si sukni pořádně nenarovnala a sáčko nezapnula.

Zpočátku se dívala jenom na kostým. Zdál se v pořádku. Seděl jí bezvadně – sukně trochu kratší, než byla zvyklá, jenže její zvyklosti neodpovídaly současné módě. Kostýmek nepředstavoval žádný problém. Problém byl v tom, co z něho vyčuhovalo. Její krk a obličej, její vlasy, velké ruce a tlusté nohy.

„Tak jak to vypadá? Nemohla bych se juknout?“

Jen si jukejte, co srdce ráčí, pomyslela si Johanna, ale uvidíte jenom to, že se na mě nehodí.

Žena si ji prohlížela z jedné strany, potom z druhé.

„Chtělo by to samozřejmě nylonky a vysoké podpatky. Jak se v tom cítíte? Pohodlně?“

„Ale ano, ten komplet sedí výborně,“ přisvědčila Johanna. „V tom to není.“

Ženina tvář se v zrcadle změnila. Přestala se usmívat. Vypadala zklamaná a unavená, ale laskavější.

„Někdy je těžké se trefit. Předem nemůžete vědět, jak bude něco vypadat, dokud si to nevyzkoušíte. Potíží je v tom,“ vysvětlovala s novou, mírnější přesvědčivostí, která se jí v hlase stupňovala, „že máte prostě pěknou postavu, ale robustnější. Máte velké kosti, což je v pořádku. Titěrné sametové knoflíčky se k vám zkrátka nehodí. Už se s tím netrapte. Prostě to sundejte.“

Když se pak Johanna vysvlékla až do prádla, ozvalo se lehké zaklepání a přes závěs se dovnitř vsunula ruka.

„Co kdybyste si zkusila tohle, za to nic nedáte.“

Hnědě vlněné šaty, podšíité, s bohatou, lehce nabranou sukní, tříčtvrtečními rukávy a jednoduchým kulatým výstřihem, docela prosté až na úzký zlatý pásek. Ne tak drahé jako ten kostým, ale cena jí i tak připadala dost vysoká, když se uváží, že na nich není nic zvláštního.

Aspoň že ta sukně má solidnější délku a látka se jí kolem nohou elegantně vlní. Odhodlala se podívat do zrcadla.

Tentokrát nevypadala, jako by ji nasoukali do šatů, aby byla pro smích.

Žena k ní přistoupila a zasmála se, ale úlevou.

„To je přesně barva vašich očí. Vy nepotřebujete nosit samet. Máte samet v očích.“

Takové mazání medu kolem pusy by Johanna jindy odbyla, ale tentokrát jí připadalo pravdivé. Oči neměla velké, a kdyby se jí někdo zeptal, jakou mají barvu, nejspíš by odpověděla: „Jestli se nepletu, tak jsou tak nějak hnědé.“ Ale teď se jí opravdu zdály temně hnědé, měkké a zářivé.

Ne že by si najednou začala myslet, že je hezká nebo tak něco. Jenom že její oči mají hezkou barvu, jako kdyby mluvila o kusu látky.

„Sázím se, že lodičky nenosíte moc často,“ pokračovala žena. „Ale kdybyste si vzala nylonky a nějaké jednoduché střevíčky – šperky asi taky nenosíte a děláte dobře, s tím pásečkem žádné nepotřebujete.“

Aby už zarazila to obchodnické žvanění, Johanna řekla:

„Snad abych si je radši sundala, abyste mi je mohla zabalit.“ Mrzelo ji, že už neucítí tu měkkou váhu sukně a diskrétní zlatou stuhu kolem pasu. Nikdy v životě nepoznala tak silný pocit, že to, co má na sobě, ji nějak povyšuje.

„Doufám, že jsou pro nějakou zvláštní příležitost,“ zvolala žena, když se Johanna spěšně převlékala do svých všedních šatů, které jí teď připadaly trapně ošumělé.

„Je dost možné, že se v nich budu vdávat,“ vysvětlila Johanna.

Překvapilo ji, že něco takového plácla. Snad se zas tolik nestalo, vždyť ta žena ani neví, kdo je, a těžko se dá do řeči s někým, kdo ji zná. Přesto se původně rozhodla, že to zachová v naprosté tajnosti. Měla nejspíš pocit, že té ženě něco dluží – že spolu prodělaly katastrofu se zeleným kostýmkem a potom šťastně objevily ty hnědé šaty, čímž se mezi nimi vytvořilo určité pouto. Což byl nesmysl. Ta žena prostě prodávala šaty a právě se jí podařilo jedny udat. „No ne!“ zvolala. „No to je úžasné.“

Konečně, proč by se to nemohlo stát, pomyslela si Johanna, a zároveň proč by vlastně mělo. Mohla by si vzít kohokoli. Nějakého chudého farmáře, který potřebuje na statek tažnou kobyli, nebo kdovíjakého dýchavičného polomrzáka, který hledá ošetřovatelku. Tahle žena nemá ponětí, s jakým mužem se dala dohromady, a beztak jí do toho nic není.

„Určitě to bude sňatek z lásky,“ horovala žena, jako by jí četla ty rozmrzelé myšlenky. „Proto vám ty oči v zrcadle tak zářily. Zabalila jsem vám je do hedvábného papíru, takže je stačí jenom vyndat a pověsit, a látka se vám krásně srovná. Můžete je lehce přežehlít, jestli budete chtít, ale podle mě patrně nebude třeba ani to.“

Dospěly k bodu, kdy bylo třeba předat peníze. Obě předstíraly, že se nedívají, ale obě se dívaly.

„Rozhodně za to stojí,“ uklidňovala ji žena. „Člověk se vdává jenom jednou. I když to vždycky tak doslova neplatí –“

„V mém případě to platit bude,“ tvrdila Johanna. V obličeji celá zrudla, protože o manželství

vlastně nikdy nepadlo ani slovo. Ani v tom posledním dopise. Ted' tedy prozradila, s čím počítá, a to jí možná přinese smůlu.

„Kde jste se poznali?“ vyptávala se žena, stále tím tónem toužebné veselosti. „Kdy jste měli první schůzku?“

„Prostřednictvím rodiny,“ odpověděla Johanna po pravdě. Už to dál nechtěla rozvádět, ale slyšela se, jak pokračuje. „Na Westernové přehlídce v Londonu.“

„Na Westernové přehlídce,“ opakovala žena. „V Londonu.“ Skoro jako by říkala „na hradním plese“.

„Byla u nás jeho dcera a její kamarádka,“ vysvětlovala dál Johanna, ale napadlo ji, že by svým způsobem bylo přesnější říci, že ji, Johannu, vzali s sebou on, Sabitha a Edith.

„Ted' můžu na mou duši tvrdit, že jsem dnešek nepromarnila. Vybrala jsem šaty pro budoucí šťastnou nevěstu. Což dostatečně opravňuje mou existenci.“ Žena převázala krabici se šaty úzkou růžovou stuhou, udělala velkou zbytečnou mašli a pentli nakonec nůžkami s cvaknutím přestříhla.

„Trčím tady od rána do večera,“ postěžovala si, „a někdy se ptám, co tu vůbec dělám. Kladu si otázku, k čemu vůbec jseš? Znovu upravím výlohu, dělám to a ono, abych přilákala zákazníky, ale jsou dni – celé dni –, kdy sem nepáchne ani noha. Já vím – lidem tyhle šaty připadají moc drahé, zato jsou kvalitní. Jsou to dobré šaty. Když chce člověk dobrou kvalitu, tak si musí připlatit.“

„Ale snad aspoň přijdou, když potřebujou něco takového,“ mínila Johanna a pohlédla na večerní toalety. „Kam jinam by se mohli obrátit?“

„V tom je ten háček. Sem nepřijdou. Zajedou si do většího města – tam jedou. Klidně se vypraví padesát, sto mil daleko, neohlíží se na to, kolik přitom spotřebujou benzínu, a namlouvají si, že tam seženou něco lepšího, než co mám já. A přitom to není pravda. Nenajdou tam ani lepší kvalitu, ani lepší výběr. Nic. Ale styděli by se přiznat, že si koupili svatební šaty tady u nás. A když někdy přece přijdou, něco si vyzkoušejí a nakonec řeknou, že si to ještě rozmyslí. Já se vrátím, tvrdí mi. A já si v duchu říkám, no jo, já vím, jak to myslíte. Znamená to, že se pokusí sehnat totéž levněji v Londonu nebo v Kitcheneru, a i když to není levnější, přece jenom si to koupí tam, když se vypravili tak daleko a už je nebaví shánět něco dál.“

Já prostě nevím,“ stěžovala si. „Možná že kdybych byla zdejší, dívali by se na mě jinak. Tady o všem rozhodnou kliky, jak jsem zjistila. Vy taky nejste zdejší, že?“

„Ne,“ odpověděla Johanna.

„A vám to nepřipadá klikařské?“

Klikařské?

„Outsider tady těžko prorazí, to tím myslím.“

„Já jsem zvyklá dělat si všechno po svém,“ řekla Johanna.

„Ale už jste si někoho našla. Ted' už nebudete na všechno sama. Není to báječné? Někdy si říkám, jak by bylo nádherné být vdaná a zůstat doma. Já jsem už ovšem vdaná byla, a stejně jsem chodila do práce. Nu co. Možná že se tu jednou zjeví můj princ, zamiluje se do mě a všechno se vyřeší!“

Johanna měla naspěch. Ta žena si potřebovala s někým popovídat, a ona ted' má zpoždění. Pospíchala, aby byla doma včas a stihla si uklidit nákup, než přijde Sabitha ze školy.

Pak si vzpomněla, že Sabitha je pryč, neboť ji o víkendu matčina sestřenice, teta Roxanne, odvezla do Toronta, aby tam žila, jak se sluší na dceru z bohaté rodiny, a navštěvovala patřičnou školu. Ale i tak rázovala rychle – tak rychle, že na ni nějaký chytrák, který podepíral zeď dragstóru, zavolal: „Kdepak hoří?“, a ona trošku zpomalila, aby na sebe nepoutala pozornost.

Krabice se šaty samozřejmě bila do očí – copak mohla tušit, že obchod bude mít vlastní růžové lepenkové krabice s nachovým nápisem *Elegantní dáma*? Takhle každý hned poznal, co to nese.

V duchu si nadávala, že se zmínila o svatbě, když on o ní ani nepípl. Na to měla pamatovat. Ale řekl – totiž napsal – tolik jiného, dával jí najevo takový cit a touhu, že se o sňatku zřejmě jen zapomněl zmínit. Jako když se mluví o tom, v kolik člověk ráno vstal, ale o snídani už nepadne ani slovo, třebaže se určitě najedl.

Přesto však si neměla pouštět pusy tolik na špacír.

Na protějším chodníku uviděla pana McCauleyho, který šel opačným směrem. To nevadilo – i kdyby se setkali tváří v tvář, krabice by si určitě nevšiml. Zvedl by prst ke klobouku a prošel kolem ní. Snad by si všiml, že je to jeho hospodyně, ale možná ani to. V hlavě měl plno jiných věcí a bylo dost možné, že má před očima docela jiné město než jeho spoluobčané. Každý všední den – a někdy z

roztržitosti i o svátcích a v neděli – si natáhl jeden ze svých obleků s vestičkou a lehký svrchník nebo těžký zimník, nasadil měkký šedivý klobouk, obul naleštěné boty a vydal se pěšky z Exhibition Road do kanceláře v centru, kterou měl stále ještě pronajatou nad někdejší řemenářstvím a krámem se zavazadly. Hovořilo se o ní jako o pojišťovně, ačkoli od doby, co aktivně prodával pojistky, uplynulo už moře vody. Ještě stále ho navštěvovali lidé, většinou proto, aby se zeptali na něco, co se týkalo jejich pojistky, a ještě častěji s dotazy na hranice pozemků či na nějaké nemovitosti ve městě nebo určité farmy na venkově. Jeho kancelář byla plná map, starých i nových, a pana McCauleyho nic netěšilo víc než si je rozložit a pustit se do debaty daleko přesahující rámec položené otázky. Třikrát čtyřikrát denně se vynořil a pustil ulicí, jako právě teď. Za války postavil svého mclaughlin-buicka ve stodole na špalky a všude chodil pěšky, aby šel příkladem vstříc. I teď, o patnáct let později, se zdálo, že chce dávat příklad ve všem možném. S rukama sepjatýma za zády vypadal jako laskavý statkář obhlížející svůj majetek nebo kazatel, jenž s potěšením pozoruje své stádečko. Polovina lidí, které míjel, neměla ovšem ani ponětí, kdo to vlastně je.

Město se změnilo, dokonce i za tu krátkou dobu, co tu Johanna žila. Obchod se přesunoval ven k silnici, kde byla nová prodejna se zlevněným zbožím, firma Canadian Tire a motel se společenským sálem a tanečnicemi nahoře bez. Některé obchody v centru se pokoušely vylepšit růžovým, lila nebo olivovým nátěrem, ale už teď se nová barva stírala na staré cihly a mnohé prodejny zůstaly uvnitř prázdné. *Elegantní dáma* bude určitě co nevidět následovat.

Kdyby obchod vedla místo té ženy Johanna, co by asi udělala? Především by nikdy nenakoupila tolik přepychových večerních toalet. Co tedy místo toho? Kdyby přešla na levnější konfekci, jenom by se dostala do konkurenčního zápolení s Callaghanem a s prodejnou s partiovým zbožím, a ve městě asi není dostatečná kupní síla, aby se uživily všechny. Co kdyby to zkusila s parádními oblečky pro miminka a děti a pokusila se přilákat babičky a tety, které mají dost peněz a za něco takového by je ochotně utrácely? S matkami by nemohla počítat, ty nakupují u Callaghana, protože mají míň peněz a víc rozumu.

Ale kdyby prodejnu vedla ona, nikdy by do ní nedokázala přilákat zákazníky. Chápala, co a jak je třeba udělat, a dovedla by na to i sehnat lidi a dohlédnout na ně, ale nikdy by neuměla nikoho okouzlit nebo přivábit. Berte nebo nechte tak, to by byl její postoj. A oni by samozřejmě nechali tak.

Jen málokoho dovedla upoutat a dobře si to uvědomovala. Sabitha rozhodně neprolévala slzy, když se s ní loučila – třebaže by se dalo říct, že jí Johanna byla v podstatě druhou matkou od té doby, co jí vlastní matka umřela. Pana McCauleyho bude její odjezd mrzet, protože mu sloužila dobře a těžko za ni najde náhradu, ale to bude asi tak všechno, na co pomyslí. On i jeho vnučka byli rozmazlení a sobečtí. Pokud šlo o sousedy, ti budou nepochybně jásat. Johanna se dostávala do konfliktů se sousedy z obou stran. Z jedné ji otravoval pes, který si na její zahrádce zahrabával kosti a pak je zase dobýval ven, jako by to nemohl dělat doma. A z druhé vznikaly mrzutosti kvůli třešni srdcovce, která rostla na pozemku pana McCauleyho, ale většina třešní se rodila na větvích převíslych nad sousední dvorek. V obou případech ztropila povyk a spor vyhrála. Psa přivázali a druhý soused už nechával třešně na pokoji. Na třešně nad jejich dvorkem dosáhla klidně ze štaflí, jenže soused už neodháněl z větví ptáky, takže toho ke sklizení moc nezůstávalo.

Pan McCauley by jim dovolil ovoce si očesat. A psa by nechal hrabat. Klidně by se nechal zneužívat. Částečně proto, že to byli noví lidé a bydleli v nových domcích, radši si jich nevšímal. Kdysi stály na Exhibition Road jenom tři nebo čtyři velké domy. Přes ulici byly pozemky, kde se na podzim konala pouť (oficiálně nazvaná Zemědělská výstava, což dalo ulici jméno), jinak tam však rostly ovocné stromy a zelenaly se loučky. Asi před desítkou let byla půda rozparcelována a rozprodána a na místě vyrostly domy – malé domky různých stylů, jeden třeba patrový, jiný přízemní. Některé z nich už začínaly vypadat dost ošuměle.

Pan McCauley znal obyvatele pouze dvou domů a celkem si s nimi rozuměl: učitelku slečnu Hoodovou a její matku a potom Shultzovy, kteří měli opravnu obuvi. Dcera Shultzových Edith byla velká Sabithina kamarádka. To vyplynulo přirozeně z toho, že ve škole navštěvovaly stejnou třídu – alespoň loni, kdy Sabitha musela opakovat –, i z toho, že měly k sobě tak blízko. Panu McCauleymu to nevadilo – snad počítal s tím, že vnučka zanedlouho odejde do Toronta, kde bude žít docela jinak. Johanna by si Edith nevybrala, třebaže dívka nebyla nikdy hrubá, nikdy neotravovala, když k nim přišla. A nebyla ani hloupá. Právě v tom mohla být potíž – byla chytrá, zatímco Sabitha moc chytrosti nepobrala. Edith naučila Sabithu lstivosti.

To teď skončilo. Co se tam objevila sestřenice Roxanne – paní Huberová –, Shultzových děvče se

stalo součástí Sabithiny dětinské minulosti.

Postarám se o zaslání veškerého Vašeho nábytku vlakem, jakmile to půjde, a zaplatím zálohu, hned jak mi sdělí, kolik to bude stát. Myslela jsem, že byste ho teď mohl potřebovat. Asi Vás příliš nepřekvapí, že mě napadlo, že snad Vám nebude vadit, když přijedu s ním, abych Vám pomohla, jak jen budu moci.

Tenhle dopis odnesla na poštu, než šla všechno domluvit na nádraží. Byl to první dopis, který mu poslala přímo. Ty ostatní vždycky vsunula k těm, které na její nátlak psala Sabitha. A jeho listy pro ni chodily stejnou cestou, úhledně složené a opatřené jejím jménem, Johanna, naklepaným na stroji na druhou stranu papíru, aby nedošlo k omylu. Tím lidem na poště vypálila rybník a ušetřit na známce se taky hodilo. Sabitha to mohla samozřejmě vyzvonit dědečkovi nebo si dokonce vzkaz pro Johannu přečíst, ale o komunikaci se starým pánem neměla o nic větší zájem než o dopisy – ať už o jejich psaní nebo čtení.

Nábytek byl uskladněný vzadu ve stodole, které se tak víceméně jenom říkalo, protože tam nebyla zvířata ani sýpka. Když ho Johanna asi tak před rokem prohlížela, zjistila, že jsou na něm nánosy prachu a plno holubího trusu. Jednotlivé kusy tam naskládali halabala a ničím nepřikryli. Všechno, co unesla, vytahala na dvůr a ve stodole nechala volný prostor, aby se dostala k velkým kusům, s kterými by nepohnula – k pohovce, kredenci, vitrině na porcelán a jídelnímu stolu. Postel se dala rozebrat. Do dřeva se pustila měkkými prachovkami, potom citronovým olejem, a když skončila, všechno jen svítilo jako cukrlátka. Jako javorové bonbony – bylo to javorové dřevo s očkovou kresbou. Připadalo jí velmi elegantní, asi jako saténové přehozy přes postel a plavé vlasy. Elegantní a moderní, naprostý protipól všeho toho tmavého dřeva s protivnými řezbami na nábytku, o který pečovala v domě. Tehdy v něm viděla *jeho* nábytek, a tak o něm uvažovala i ve středu, když ho ze stodoly vynosila znovu. Přes spodní vrstvu prostřela staré prošíváné deky, aby ji uchránila před vším, co bude naskládáno na ní, a přes to, co přišlo nahoru, přehodila prostěradla, aby nábytek ochránila před ptáky – díky tomu tam nyní našla jenom lehkou vrstvičku prachu. Všechno zase otřela a naolejovala a pak nábytek uložila opět na místo, aby chráněný počkal, než pro něj v pátek přijede nákladní vůz.

Vážený pane McCauley,

dnes odpoledne (pátek) odjízdim vlakem. Uvědomuji si, že jsem Vám ani nedala řádnou výpověď, ale vzdám se svého posledního platu, který jsem měla dostat za tři uplynulé týdny příští pondělí. Na plotně máte v kastrolu dušené hovězí se zeleninou, které potřebuje jenom ohřát. Je toho dost na tři jídla, snad by vystačilo i na čtvrté. Jakmile se najíte, dejte na kastrol pokličku, a až vystydne, strčte ho do lednice. Nezapomeňte dát přes to ihned pokličku, aby se Vám to nezkažilo. Zdravím Vás i Sabithu a pravděpodobně se Vám ozvu, jen co se usadím. Johanna Parryová.

P. S. Nábytek jsem poslala panu Boudreauovi, bude ho možná potřebovat. Až si budete jídlo ohřívát, nezapomeňte dát na dno dost vody.

Že si Johanna koupila jízdenku do Gdynie v Saskatchewanu, zjistil pan McCauley snadno. Stačilo zavolat na nádraží a zeptat se. Najednou nevěděl, jak Johannu popsat – vypadá staře nebo mladě, je hubená nebo trochu při těle, jakou barvu má její plášť? –, ale nakonec to nebylo třeba, sotva se zmínil o nábytku.

Při telefonickém hovoru čekalo na nádraží na večerní vlak několik pasažérů. Přednosta se zpočátku snažil tlumit hlas, ale rozčililo ho, jakmile se dověděl o odcizeném nábytku (přitom pan McCauley řekl jenom „a mám za to, že si s sebou vzala nějaký nábytek“). Přisahal, že kdyby věděl, co je zač a co má za lubem, nikdy by jí nedovolil do vlaku ani vkročit. Lidé jeho ujišťování slyšeli a opakovali a uvěřili mu, ale nikdo se neptal, jak mohl dospělé ženě, která si řádně koupila jízdenku, zabránit v odjezdu, pokud neměl nezvratný důkaz, že je zlodějka. Většina těch, kdo jeho slova opakovali, skutečně věřila, že by jí byl mohl zastavit a že by to i udělal – věřili v autoritu lidí od dráhy a vzpřímených starých pánů v oblecích s vestičkou jako pan McCauley.

Připravené jídlo bylo skvělé – Johanna byla vynikající kuchařka –, ale pan McCauley zjistil, že ho nějak přešla chuť. Nedbal na pokyny o poklici a nechal kastrol stát otevřený na plotýnce a vařič ani nevypnul, dokud se všechna voda nevyvařila, a na malér ho upozornil až pach pálicího se kovu.

Byl to zápach zrady.

Říkal si, že může být vděčný alespoň za to, že je postaráno o Sabithu a jeho odpovědnost za ni končí. Jeho neteř – vlastně sestřenice jeho ženy, Roxanne – mu napsala, že z toho, jak pozorovala Sabithu za letního pobytu u jezera Simcoe, si vyvodila, že holku je třeba vzít pevně do ruky.

„Upřímně řečeno si myslím, že ty a ta žena, co sis najal, na ni nebudete stačit, až se kolem ní začnou točit mládenčí.“

Přece jenom si nedovolila se ho zeptat, jestli by stál o to, mít doma další Marcelle, ale právě to měla na mysli. Psala, že Sabithu dostane do dobré školy, kde ji aspoň naučí slušnému chování.

Aby přišel na jiné myšlenky, pustil si televizi, ale nebylo to nic platné.

Naštval ho ten nábytek. Naštval ho Ken Boudreau.

Před třemi dny totiž – právě toho dne, kdy si Johanna koupila jízdenku, jak mu teď prozradil přednosta stanice – dostal pan McCauley dopis od Kena Boudreauxa, v němž ho žádal, aby (a) mu poslal nějaké peníze proti nábytku, který patří jemu (Kenu Boudreauxovi) a jeho nebožce ženě Marcelle a který má uskladněný ve stodole pana McCauleyho, nebo (b) kdyby mu to nevyhovovalo, aby nábytek prodal za co nejvyšší cenu a co nejrychleji mu peníze poslal do Saskatchewanu. Ani zmínka o půjčkách, které už zeť z tchána vymámil a jež činily podstatně víc, než kolik by kdy mohl za nábytek utržit. Zapomněl snad Ken Boudreau na to všechno? Anebo prostě doufal – což bylo pravděpodobnější –, že na to zapomněl jeho tchán?

Podle všeho se teď stal majitelem hotelu. Jeho dopis však byl plný výpadů proti dřívějšímu majiteli, který ho v různých jednotlivostech oklamal.

„Jestli se mi podaří dostat přes tuhle překážku,“ psal, „tak jsem přesvědčený, že z toho ještě můžu udělat prosperující podnik.“ Ale o jakou překážku jde? Potřebuje okamžitě peníze, ale nepíše, jestli je dluží bývalému vlastníkovi nebo bance či soukromému hypotečnímu věřiteli, nebo oč vlastně jde. Znovu ta stará písnička – zoufalé loudění smíšené s arogancí, náznaky, že starý pán mu něco dluží za rány a za utrpenou ostudu, které mu způsobila Marcelle.

Pan McCauley si musel s velkým zdráháním připomenout, že Ken Boudreau je koneckonců jeho zeť, že bojoval ve válce a v manželství zažil nemalé trápení, posadil se tedy a napsal dopis, v němž uváděl, že nemá ponětí, jak nábytek výhodně prodat, a těžko by to zjišťoval, a tak přikládá šek, který bude považovat za přímou osobní půjčku. Ať ho jako takový jeho zeť přijme a vzpomene si na všechny podobné půjčky vyplacené v minulosti, jež už, jak je přesvědčen, vysoko přesahují hodnotu toho nábytku. Přikládá seznam dat a částek. Kromě padesáti dolarů zaplacených skoro před dvěma lety (se slibem, že budou následovat pravidelné splátky) už nedostal nic. Jeho zeť musí jistě pochopit, že v důsledku těchto nesplacených a bezúročných půjček se příjem pana McCauleyho snížil, neboť jinak by ty peníze investoval.

Měl chuť dodat: „Nejsem takový hlupák, za jakého mě zřejmě máš,“ ale pak si to rozmyslel, poněvadž by to jenom prozradilo jeho podrážděnost a snad i jeho slabost.

A co se nestalo: teď do svých pletich zatáhl ten chlap i Johannu – s ženskými on to vždycky uměl – a zmocnil se jak nábytku, tak šeku. Za přepravu zaplatila sama, jak mu prozradili na nádraží. Ty okázalé moderní javorové věci byly při dosavadních dohodách přeceněné a moc za ně nedostanou, zvláště když se odpočítá, co si naučtovala železnice. Kdyby byli chytřejší, vzali by prostě něco z domu, jednu ze starých skříněk nebo pohovek ze salonu, na nichž se beztak nesesedělo pohodlně a pocházely z minulého století. To by ovšem byla přímá krádež. Ale to, co provedli, k ní nemělo daleko.

Šel si lehnout, odhodlán podat na oba žalobu.

Probudil se v domě sám, bez toho, že by se z kuchyně linula vůně kávy nebo snídaně – místo toho tkvěl ve vzduchu ještě stále pach spáleného hrnce. Ve všech pustých místnostech s vysokými stropy se usadil podzimní chlad. Včera večer i několik dní předtím bylo ještě teplo, takže nebylo třeba pouštět topení, a když ho pan McCauley přece jenom zapnul, spolu s teplým vzduchem se vhrnul dovnitř nápor sklepní vlhkosti, plísně, zeminy a rozkladu. Pomalu se umyl a roztržitě oblékl a k snídani si namazal krajíček chleba burskou pomazánkou. Patřil ke generaci mužů, kteří se holedbali, že neumějí uvařit ani vodu, a u něho to platilo beze zbytku. Vyhlédl předními okny ven a za závodní dráhou uviděl stromy pohlčené ranní mlhou, která jako by se navalovala přímo přes trať a neustupovala, jak by v tuto hodinu měla. Zdálo se mu, že v té mlze vidí tyčící se budovy starého výstaviště – příjemné prostorné domy jako obrovské stodoly. Stávaly tam dlouhé roky bez využití – přes celou válku – a vlastně už zapomněl, co se s nimi nakonec stalo. Zbourali je, nebo se samy rozpadly? Závodní, které se tam konaly za letních nedělí dnes, prostě nesnášel – davy lidí, ampliony, pokoutní popíjení a přišerný řev. Když na to pomyslel, vybavil si svou ubohou Marcelle, jak sedávala na schůdcích na verandu a

volala na bývalé spolužáky, kteří vystupovali ze zaparkovaných aut a spěchali na závody. Jaký dělala povyk, jakou radost dávala najevo, že je zase zpátky ve městě, jak se s kamarády objímala a překotně vykládala o jejich dětství a jak se jí po všech stýskalo. Říkala tehdy, že k úplné spokojenosti jí schází jenom její manžel Ken, který musel kvůli práci zůstat na západě.

Vycházela ven v hedvábném pyžamu s rozčuchanými odbarvenými vlasy. Paže a nohy měla hušeňoučké, obličej naopak poněkud odulý a churavě hnědá barva pleti rozhodně nebyla od sluníčka, jak tvrdila. Možná žloutenka.

Holčička zatím seděla doma a dívala se na televizi – běžel tam nedělní kreslený seriál, na který už byla poněkud stará.

Nechápal, co je v nepořádku, a nevěděl ani jistě, že něco v pořádku není. Marcelle odjela do Londonu podstoupit nějaký ženský zákrok a v nemocnici umřela. Když volal jejímu manželovi, aby mu to sdělil, Ken Boudreau se zeptal: „Co si vzala?“

Kdyby byla dosud naživu Marcellina matka, dopadlo by to všechno jinak? Ta byla ovšem, dokud žila, stejně zmatená jako on. S pláčem seděla v kuchyni, zatímco její dospívající dcera, zamčená ve svém pokoji, vylezla oknem a sklouzla po střeše verandy. Dole ji vítala auta plná kluků.

V domě zavládl pocit bezohledné zrady, klamu. S manželkou byli jistě laskaví rodiče, Marcelle přitlačení ke zdi. Když pak utekla s letcem, doufali, že snad bude konečně spokojená. K oběma se rodiče chovali šlechetně jako ke zcela řádnému mladému páru. Ale všechno se rozpadlo. K Johanně Parryové se choval stejně šlechetně, a prosím, i ona se obrátila proti němu.

Vydal se do města a zašel si na snídani do hotelu. „Vy jste si dnes nějak přivstal,“ vítala ho servírka.

Zatímco mu nalévala kávu, začal jí vyprávět, jak ho jeho hospodyně bez jakéhokoli varování a bez důvodu nechala holičkách a jak nejen bez výpovědi odešla ze služby, ale vzala si s sebou dokonce i náklad nábytku, který patřil jeho dceři a teď by měl náležet jeho zeti, ale ve skutečnosti mu nepatří, protože ho koupili za dceřino věno. Vykládal jí, jak se jeho dcera provdala za letce, hezkého, příjemného chlapíka, kterému se ale nedalo ani trochu věřit.

„Promiňte,“ omlouvala se servírka. „Moc ráda bych si povídala, ale zákazníci už čekají na snídani. Omluvte mě –“

Vyšlapal schody do kanceláře a tam na psacím stole uviděl rozprostřené staré mapy, které včera studoval ve snaze najít přesně první pohřebiště v okrese (opuštěné, jak se domníval, v roce 1839). Rozsvítil si a posadil se, ale nemohl se soustředit. Poté co ho servírka tak odbyla – jak to alespoň on chápal –, nedokázal snídani ani dojíst a káva mu nechutnala. Rozhodl se, že se půjde projít, to ho snad uklidní.

Ale místo toho, aby se pustil obvyklou trasou a zdravil se s lidmi či s nimi prohodil pár slov, zjistil, že pokaždé ihned spustí tirádu. Jakmile se ho někdo zeptal, jak se mu dnes daří, začal si okamžitě zcela netypicky, ba nestydatě vylévat srdce se svými starostmi, jenže všichni ti lidé, stejně jako ta servírka, potřebovali jít za svým, a tak jenom přikývli, chvíli přešlapovali a pak s omluvou chvátili pryč. Zdálo se, že se toho dne neoteplí jako jindy za takových mlhavých podzimních rán. V saku mu byla dost zima, a tak se chodil ohřát do obchodů.

Lidé, kteří ho znali nejdéle, se nestačili divit. Vždycky býval zdrženlivý – uhlazený gentleman, ponořený do úvah o minulosti, zdvořilý, skoro jako by se omlouval za výsady (což bylo tak trochu komické, protože existovaly převážně v jeho vzpomínkách, zatímco druzí o nich neměli potuchy). Čekali by, že bude tím posledním, kdo by si stěžoval na křivdy nebo hledal pochopení – tak se nechoval ani po smrti své ženy, ba ani když mu zemřela dcera –, a teď pořád vytahoval nějaký dopis a ždímal z lidí potvrzení, jaká je to hanba, že z něho ten chlap pořád tahá další a další peníze, a vykládal, že dokonce i poté, co se nad ním znovu slitoval, spiknul se s jeho hospodyní a ukradli mu nábytek. Někteří si mysleli, že hovoří o svém vlastním nábytku, a měli za to, že starému pánovi nezůstala v domě ani postel nebo židle. Radili mu proto, aby se obrátil na policii.

„To by k ničemu nevedlo, k ničemu,“ namítal. „Copak se dá z kamene vymáčkout krev?“

Zašel do opravy bot pozdravit Hermana Shultze.

„Pamatujete se ještě na ty boty, co jste mi podrážel, ty, co jsem si pořídil v Anglii? Spravil jste mi je, je to tak čtyři nebo pět let.“

Dílna se zastíněnými žárovkami, visícími nad různými částmi místnosti, vypadala jako jeskyně. Větrání tu nestálo za nic, ale zdejší mužné pachy – lepidla, kůže, černidla na boty, čerstvě vyřezaných plstěných a zpuchřelých starých vložek – připadaly panu McCauleymu příjemné. Tady pracoval, jak byl rok dlouhý, jeho soused Herman Shultz, bledý zručný řemeslník v brýlích a s ohnutými zády –

zatloukal do bot kovové hřebíčky nebo floky a nebezpečně zahnutým nožem vyřezával z kůže žádoucí tvar. Plst' se řezala nástrojem, který vypadal jako miniaturní cirkulárka. Leštičky vydávaly šoupavé zvuky, obrušování smirkovým papírem znělo skřípavě, zdrsňelé hrany nástrojů se ozývaly vysokým tónem jako mechanický hmyz a šicí stroj v pravidelném vytrvalém rytmu procvakával kůži. Všechny ty zvuky, pachy a přesné pracovní úkony v dílně znal pan McCauley už léta, ale nikdy se nad nimi hlouběji nezamyslel. Herman se ve své zčernalé kožené zástěře s jednou botou v ruce napřímil, usmál a přikývl, a pan McCauley v něm náraz uviděl člověka, který trávil celý život v tomto jeskynním obydlí. Chtěl mu nějak dát najevo pochopení nebo obdiv či něco ještě víc, co tak docela nechápal.

„Ale jo, pamatuju,“ přitakal Herman. „Byly to pěkný boty.“

„Opravdu dobré boty. Pořídil jsem si je při svatební cestě. Koupil jsem je v Anglii. Už si přesně nepamatuju kde, ale v Londýně to nebylo.“

„Jo, pamatuju se, že jste mi to vyprávěl.“

„A vy jste na nich odvedl dobrou práci. Ještě pořád mi dobře slouží. Dobrá práce, Hermane. Vy tu děláte dobrou práci, všechna čest. Pracujete poctivě.“

„To jsem rád.“ Herman se letmo podíval na botu, kterou držel v ruce. Pan McCauley poznal, že se chce vrátit k práci, ale nemohl ho jen tak nechat.

„Zrovna jsem zažil nepříjemné překvapení. Šok.“

„Vážně?“

Starý pán vytáhl dopis a začal z něho předčítat úryvky, přerušované neveselým smíchem.

„Bronchitida. Piše, že stůně, že má bronchitidu. Neví, kam se obrátit. *Nevím, na koho se obrátit.* Ten ví vždycky moc dobře, na koho se obrátit. Když mu nic jiného nevyšlo, obrátí se samozřejmě na mě. *Pár stovek, než se znovu postavím na nohy.* Prosí a škemrá, a po celou tu dobu se domlouvá s mou hospodyní. Věděl jste to? Ukradla mi nábytek a odjela s ním na západ. Podnikli to jako spiklenci. To mi provede člověk, kterému jsem nejdnou zachránil kůži. A nesplatil mi nikdy ani vindru. Ba ne, musím poctivě uznat, že jednou jsem od něj dostal padesát dolarů. Padesát z mnoha stovek. Z tisíců. Za války byl u letectva, víte? Tyhle menší chlapy často brali k letcům. Potom se naparovali a dělali ze sebe kdovíjaké válečné hrdiny. Asi bych to neměl říkat, ale myslím, že válka některé z nich rozmazlila a nikdy se už pak nedovedli přizpůsobit normálnímu životu. Jenže to člověka neomlouvá, nemám pravdu? Nemůžu ho navěky omlouvat jenom proto, že byla válka.“

„Ne, to nemůžete.“

„Já věděl, že na něj není spolehnutí, hned jak jsem ho poprvé uviděl. Je to zvláštní, věděl jsem to, a přesto jsem se nechal okrádat. Lidi už jsou takoví. Člověk je lituje jenom proto, že jsou to lumpové. Obstaral jsem mu místo v pojišťovně, měl jsem ještě nějaké konexe. Ale on to samozřejmě všechno zpackal. Dalo se to ostatně čekat. Někteří už jsou prostě takoví.“

„To máte pravdu.“

Paní Shultzová nebyla ten den v krámě. Obyčejně stávala za pultem, přijímala boty, ukázala je manželovi a zákazníkovi hlásila, co říkal, vystavovala lístky, a když byla oprava hotová, brala peníze. Pan McCauley si vzpomněl, že v létě měla nějakou operaci.

„Vaše paní tu dnes není? A jak se jí daří, dobře?“

„Říkala, že si dnes radši odpočine. Je tu místo ní holka.“

Herman Shultz kývl hlavou k policím vpravo u pultu, kam se dávaly hotové opravy. Pan McCauley otočil hlavu a uviděl Edith, dcerku, které si při příchodu nevšiml. Dětsky hubené děvčátko s rovnými černými vlasy zády k němu přerovnávalo boty. Právě tak nenápadně vklouzla Edith vždycky dovnitř nebo se ztratila z dohledu, když k nim přišla na návštěvu jako Sabithina kamarádka. Do obličeje jí nikdy nebylo pořádně vidět.

„Tak ty teď budeš pomáhat tátovi?“ prohodil pan McCauley. „Se školou už jsi skončila?“

„Je sobota,“ připomněla mu Edith a s letným úsměvem se pootočila.

„To je. Ale v každém případě je hezké, že otcí pomáháš. Musíš se o rodiče starat. Celý život pilně pracují a jsou to dobří lidé.“ S náznakem omluvy, jako by si uvědomoval, že moralizuje, pan McCauley dodal: „Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a —“

Edith prohodila něco, co neměl slyšet. Řekla: „— spravoval boty.“

„Já vás připravuju o čas, zdržuju vás,“ omlouval se pan McCauley smutně. „Na vás čeká práce.“

„Tu ironii sis mohla odpustit,“ vytkl děvčeti otec, když starý pán odešel.

U večere vyprávěl o panu McCauleym Edithině matce.

„Není ve své kůži,“ poznamenal. „Chová se dost divně.“

„Třeba dostal menší záchvat,“ mínila. Od své operace – vyndali jí žlučník – hovořila zasvěceně a s vyrovnaným uspokojením o chorobách druhých.

Když teď Sabitha odjela a zmizela do jiného života, který na ni, jak se zdálo, vždycky čekal, vrátila se Edith do role osoby, kterou byla před Sabithiným příchodem. „Na svůj věk mimořádně vyspělá“, pilná, kritická. Po třech týdnech na střední škole věděla, že všechny nové předměty jí půjdou hladce – latina, algebra, anglická literatura. Byla přesvědčená, že její chytrost dojde uznání a ocenění a otevře před ní významnou budoucnost. Ty loňské pitominky se Sabithou jí už mizely z dohledu.

Když však pomyslela na to, že Johanna odjíždí na západ, náhle ji zamrazilo a zmocnil se jí neodbytný strach. Pokoušela se před ním zabouchnout dveře, ale ty nedržely zavřeně.

Jakmile domyla nádobí, odešla do svého pokoje s *Davidem Copperfieldem*, kterého dostali jako povinnou četbu na literaturu.

Jako dítě nezažila od rodičů horší trest než mírné napomenutí – na dítě jejího věku byli už staří, což snad vedlo k její nezkrotnosti, ale teď se plně vžívala do Davidovy neblahé situace. Připadalo jí, že je na tom stejně jako on a že je svým způsobem taky sirotek, protože patrně bude muset utéct, skrývat se a nějak se živit, až vyjde najevo pravda a její minulost jí zavře cestu k budoucnosti.

Všechno to začalo, když jednou Sabitha cestou do školy řekla: „Hele, musíme jít kolem pošty. Potřebuju poslat dopis tátovi.“

Každý den spolu chodily pěšky do školy i ze školy. Někdy to zkoušely se zavřenýma očima nebo pozpátku. Když někoho potkaly, naschvál spolu blábolily potichu v nesmyslném jazyce. Většinu dobrých nápadů si vymýšlela Edith. Sabitha zavedla jedinou hru, jež spočívala v tom, že napsaly jméno některého kluka i své vlastní, z těch potom vyškrtaly všechna opakuje se písmenka a pak spočítaly, kolik jich ještě zbylo. Výsledný počet potom odpočítávaly na prstech a k tomu odříkávaly: *Nepřítel, přítel, cititel, milenec, manžel*, až nakonec vyšlo najevo, jak to mezi oběma dopadne.

„To je ale tlustej dopis,“ všimla si Edith. Té nic neušlo a rychle si všechno zapamatovala. Uměla odříkat celé stránky z učebnic, až to ostatním dětem připadalo divné. „Mělas hodně věcí, o čem tátovi psát?“ podivila se, protože tomu nemohla uvěřit – nebo si alespoň představit, že by je Sabitha uměla dostat na papír.

„Já jsem napsala jenom jednu stránku,“ upřesnila Sabitha a dopis ohmatávala.

„Aha,“ hlesla Edith. „A-ha.“

„Jaký aha?“

„Krk na to, že do toho Johanna něco přidala.“

Nakonec to dopadlo tak, že dopis neodnesly rovnou na poštu, ale schovaly ho a po škole ho pak doma u Edith nad párou rozlepily. Něco takového se u nich dalo snadno provést, protože její matka celý den pracovala v dílně, takže nebyla doma.

Vážený pane Boudreau,

napadlo mě, že bych Vám měla poděkovat za všechny ty hezké věci, které jste o mně psal v dopise své dcerce. Nemusíte si dělat starosti, že bych odešla. Tvrdíte, že jsem člověk, kterému můžete věřit. Tak to aspoň chápu já, a pokud vím, je to pravda. Jsem Vám vděčná za to, že jste to napsal, protože někteří lidé mají dojem, že taková osoba jako já, o jejímž původu nic nevědí, nepatří mezi slušné lidi. A tak mě napadlo, že Vám o sobě něco povím. Narodila jsem se v Glasgowě, ale matka se mě musela vzdát, když se provdala. V pěti letech mě dali do dětského domova. Doufala jsem, že se vrátí, ale nevrátila se, a já jsem si tam zvykla, nebyli tam na mě zlí. V jedenácti letech mě při jakési akci přivezli do Kanady, kde jsem žila u Dixonů a dělala na jejich zelinářské zahradě. Ta akce počítala také se školou, ale tam jsem moc nechodila. V zimě jsem pracovala v domě pro paní, ale okolnosti mě nutily přemýšlet o odchodu. Na svůj věk jsem byla velká a silná, a tak mě vzali do soukromého sanatoria, kde jsem se starala o staré lidi. Ta práce mi nevadila, ale kvůli lepšímu platu jsem odešla pracovat do továrny na košťata. Pan Willets, její majitel, měl starou matku, která se tam chodila dívat, jak si vede, a obě jsme si nějak padly do oka. Z tamějšího ovzduší jsem měla dýchací potíže, a tak mi stará paní navrhla, abych přešla k ní. Žila jsem u ní dvanáct let u jezera Mourning Dove. Bydlely jsme tam jenom my dvě, ale stihla jsem se postarat o všechno venku i uvnitř, dokonce i ovládat motorový člun a řídit auto. Naučila jsem se také pořádně číst, poněvadž se jí zhoršoval zrak a byla ráda, když jsem jí předčítala. Zemřela v šestadevadesáti. Snad si pomyslíte, co to bylo za život pro mladé děvče, ale mně se tam líbilo. Jedly jsme bez výjimky spolu a poslední rok a půl jsem spala v jejím pokoji. Když ale umřela, rodina mi dala týden

na to, abych se spakovala a vypadla. Odkázala mi nějaké peníze, a to se jim myslím nelíbilo. Chtěla, abych je použila na vzdělání, jenže to bych musela chodit do školy s malými děcký. A tak když jsem uviděla inzerát, co si dal pan McCauley do *Globe and Mail*, hned jsem se šla informovat. Potřebovala jsem práci, protože se mi pořád stýskalo po paní Willetsově. Ale asi Vás už dlouho nudím svou minulostí, a tak přejdu rychle k přítomnosti. Děkuji Vám za Vaše dobré mínění i za to, že jste mě vzal na pout'. Nejsem na takové divoké jízdy ani na ty pamlsky zvyklá, ale rozhodně mě potěšilo, že jsem tam mohla jít s Vámi.

Vaše přítelkyně Johanna Parryová

Johannina slova četla Edith nahlas žaluplým hlasem a s utrápeným výrazem.

„Narodila jsem se v Glasgowě, ale matka se mě musela vzdát, jen co se na mě podívala –“

„Přestaň,“ zaúpěla Sabitha, „nebo mi z toho řehtání praskne břicho.“

„Jak ten svůj dopis všoupla do tvýho, aby sis toho nevšimla.“

„Ona si ho prostě ode mě vždycky vezme a strčí do obálky a adresu napíše sama, protože můj rukopis prej za nic nestojí.“

Edith musela obálku přelepit izolepou, aby držela, poněvadž na ní nezbylo dost lepidla. „Ona je do něho zabouchnutá,“ prohodila.

„Já se pobleju,“ varovala ji Sabitha a držela se za břicho. „To není možný. Vždyť je to stará bába.“

„Co o ní vůbec psal?“

„Akorát že si jí mám vážít a že by bylo moc zlý, kdyby odešla, protože můžeme mluvit o štěstí, že ji máme, a on mi nemůže poskytnout domov a děda by nedokázal vychovávat děvče sám a bla-bla-bla. Že je to dáma. To prej se pozná.“

„Načež se do něj za-mi-lo-va-la.“

Dopis zůstal přes noc u Edith, aby Johanna nepřišla na to, že ho ještě neposlala a že je přelepený izolepou. Na poštu ho odnesly druhý den ráno.

„Tak, a teď uvidíme, co jí odepíše. Hlídej to,“ nařídila kamarádce Edith.

Dlouho čekaly marně. A když dopis konečně přece přišel, bylo to zklamání. U Edith ho opět rozlepily, ale pro Johannu uvnitř nic nenašly.

Milá Sabitho,

letošní Vánoce mě zastihly v situaci, kdy mám poněkud hluboko do kapsy, a tak Ti bohužel nemůžu poslat nic víc než tuhle dvoudolarovku. Doufám ale, že jsi zdravá a svátky si užiješ a že se Ti bude ve škole dál dařit. Mně poslední dobou není moc dobře, poněvadž jsem jako každou zimu dostal bronchitidu, jenže tentokrát mě před samými Vánocemi zahnila do postele. Jak jsi asi poznala podle adresy, bydlím teď jinde. Můj dřívější byt byl v hrozně hlučné ulici a každou chvíli se tam někdo zastavil a doufal, že se bude pořádat nějaká párty. Tohle je penzion, což mi vyhovuje, protože na nákupy a vaření jsem nikdy nebyl.

Přeju veselé Vánoce a líbám Tě, táta

„Chudinka Johanna,“ posteskla si Edith. „To jí zlomí srdce.“

„Není to fuk?“ odbyla to Sabitha.

„Leda bychom to provedly samy,“ navrhla Edith.

„A co?“

„Napsaly jí.“

Ten dopis by musely naklepat na stroji, protože Johanna by poznala, že není psán rukopisem Sabithina táty. To ale nebyl problém. Doma u Edith měli psací stroj na karetním stolku v obývací. Její matka pracovala před sňatkem v kanceláři a dosud si příležitostně přivydělávala opisováním dopisů, které měly vypadat oficiálně. Dceru naučila základům psaní, protože doufala, že by mohla časem dostat práci v nějaké kanceláři.

„Drahá Johanno,“ pošklebovala se Sabitha, „musíte mi odpustit, že vás nemůžu milovat, protože máte po celém ksichtě ty ohavné fleky.“

„Heleď, myslím to vážně,“ napomenula ji Edith, „tak přestaň šaškovat.“

Psala: „Měl jsem ohromnou radost z dopisu –“ říkala si slova svého výtvaru nahlas a zastavovala se,

aby si rozmyslela, jak dál. Její hlas byl stále vážnější a něžnější. Sabitha se zatím s chichotáním natáhla na pohovku. V jednu chvíli si pustila televizi, ale Edith ji zarazila: „Prosím tě. Jak se mám soustředit na svoje city, když pouštíš takový hovadiny?“

Pokud byly spolu samy, používaly Edith a Sabitha s oblibou ostrá slova, jako třeba „hovno“ a „mrcha“ nebo „do prdele“.

Milá Johanno,

měl jsem ohromnou radost z dopisu, který jste přiložila k tomu Sabithinu, a rád jsem se něco dověděl o Vašem životě. Často musel být smutný a osamělý, ačkoli jste podle všeho měla štěstí, že jste našla paní Willetsovou. Zůstala jste pilná a nestěžovala jste si a přiznávám, že Vás velice obdivuju. Můj život byl pestřejší a nikdy jsem se vlastně neusadil. Ani nevím, odkud se bere ten vnitřní neklid a osamělost, mám prostě dojem, že je to můj osud. Setkávám se s řadou lidí a bavím se s nimi, ale někdy se sám sebe ptám: kdo je vlastně můj přítel? A potom přišel Váš dopis a na konci jste napsala „Vaše přítelkyně“. A tak jsem přemýšlel: myslí to opravdu vážně? A jaký by to byl pro mě hezký vánoční dárek, kdyby mi Johanna řekla, že je opravdu moje přítelkyně. Třeba Vás jenom napadlo, že je to hezké zakončení dopisu, a vlastně mě ani dost dobře neznáte. Každopádně veselé Vánoce.

Váš přítel Ken Boudreau

Dopis pak odnesly Johanně domů. Ten pro Sabithu se nakonec taky musel naklepat na stroji, protože jak vysvětlit, že jeden je napsaný na stroji a druhý rukou? S párou si tentokrát počínaly šetrněji a obálku otevřely velmi opatrně, takže izolepu nemusely použít.

„Neměly bysme napsat na stroji i novou obálku?“ navrhla Sabitha a připadala si náramně chytrá.

„Ne, protože nová obálka by neměla známku, ty trdlo.“ „A co když odepíše?“

„No tak si to přečteme.“

„Co když odepíše a pošle to rovnou jemu?“

Edith se nechtělo přiznat, že na to nepomyslela.

„Neodepíše. Ta je mazaná. Rozhodně mu musíš hned napsat sama, aby ji napadlo, že k tomu tvému psaní může přiložit svoje.“

„Psát pitomý dopisy mě nebaví.“

„Jen se do toho pusť. To tě nezabije. Tebe nezajímá, co napíše Johanna?“

Milý příteli,

ptáte se mě, jestli Vás znám natolik dobře, abych byla Vaší přítelkyní, a na to Vám odpovím: myslím, že ano. V životě jsem měla jenom jedinou přítelkyni, paní Willetsovou, kterou jsem milovala a která byla na mě užasně hodná, jenže ta už umřela. Byla mnohem starší než já a se staršími přáteli je ta potíž, že umřou a opustí vás. Byla tak stará, že mě někdy oslovovala jménem někoho jiného. Mně to ale nevadilo.

Povím Vám něco zvláštního. Ten obrázek, jak nás na pouti vyfotil ten pouliční fotograf, Vás a Sabithu, její kamarádku Edith a mě, jsem si dala zvětšit a zasadit do rámečku a postavila ho do obývacího pokoje. Ta fotografie není moc dobrá a ten chlap Vás vzal dost na hůl, ale lepší něco než nic. Takže když jsem kolem ní předevčírem utírala prach, zdálo se mi, že jsem zaslechla, jak mě zdravíte. Řekl jste dobrý den a já jsem se Vám podívala do obličeje, zrovna jako na té fotografii, a pomyslela jsem si, že už mi asi přeskočilo. Ale pak mě napadlo, že je třeba na cestě nový dopis, a tohle je možná znamení. Plácám hlouposti, ve skutečnosti v nic takového nevěřím. No a představte si, včera dopis přišel. Z toho vidíte, že toho nežádám příliš, když chci být Vaší přítelkyní. Vždycky si umím najít nějakou práci, abych se rozptýlila, ale pravý přítel, to je přece jen něco jiného.

Vaše přítelkyně Johanna Parryová

Tohle se ovšem nedalo v obálce nechat. Sabithin otec by poznal, že na těch zmínkách o nějakém dopise, který nikdy nenapsal, je něco podezřelého. Johannina slova se musela roztrhat na kousíčky a doma u Edith spláchnout do záchodu.

Až teprve po dlouhých měsících přišel dopis se zprávou o hotelu. Bylo léto. A čirou náhodou sebrala ten dopis Sabitha, poněvadž tři týdny předtím byla pryč, na chatě u jezera Simcoe, která patřila její tetě Roxanne a strýčku Clarkovi.

Téměř první, co Sabitha řekla, když vešla do Edithina domu, bylo: „Agga-agga. Tady to ale smrdí.“ Výraz „agga-agga“ převzala od bratranců.

Edith začichala. „Já nic necítím.“

„Je to jako v krámě tvýho táty, jenom ne tak silný. Nejspíš jim tím načichnou šaty a všechny věci, když se vracejí domů.“

Edith se postarala o rozlepování nad párou. Sabitha cestou z pošty koupila v pekařství dva čokoládové dortíky. Teď se natáhla na gauč a pustila se do toho svého.

„Jenom jeden dopis. Pro tebe,“ hlásila Edith. „Chudák Johanna. Ten její samozřejmě nikdy nedostal.“

„Přečti mi ho,“ vybídla ji Sabitha rezignovaně. Já mám celý ruce zapatlaný.“

Edith četla rychle, u tečky se skoro ani nezastavila.

Konečně mi, Sabitho, štěstí přálo. Jak vidíš, už nejsem v Brandonu, ale v městečku jménem Gdynia. A taky už ne jako zaměstnanec svých dřívějších šéfů. S těmi svými potížemi na prsou jsem zažil mimořádně ošklivou zimu a oni, totiž moji šéfové, si mysleli, že bych měl být v terénu, i když mi hrozilo, že bych z toho mohl mít zápal plic, takže jsme se ostře pohádali a nakonec jsme se dohodli, že se radši rozloučíme. Ale štěstí je divná věc a zrovna v tu dobu jsem se stal majitelem hotelu. Těžko bych vysvětloval všechny detaily, ale jestli to bude zajímat dědečka, prostě mu řekni, že jeden člověk, co mi dlužil peníze, mi je nemohl splatit, a tak mi místo nich nabídl tenhle hotel. A tak jsem tady, přestěhoval jsem se z jednoho pokojíku v penzionu do budovy s dvanácti pokoji, a zatímco předtím mi nepatřila ani postel, na které jsem spal, teď mi jich patří několik. Je báječné probudit se ráno s vědomím, že jsem svým pánem. Musím se pustit do několika oprav, vlastně jich bude hodně, a dám se do toho hned, jak bude trochu teplejší počasí. Budu si muset zjednat někoho na pomoc a později si najmu i dobrého kuchaře, abych tu mohl provozovat taky restauraci a výčep. To by mělo jít jako po másle, protože v tomhle městě nic takového není. Doufám, že se máš dobře, ve škole že se Ti daří a chováš se slušně.

S láskou táta

„Nemáš trochu káfe?“ zeptala se Sabitha. „Instantní,“ odpověděla Edith. „Proč?“

Sabitha jí vyložila, že ledovou kávu teď pili na chatě všichni a mohli se po ní utlouct. Ona se po ní taky mohla utlouct. Vstala a šmejdila po kuchyni, převařila vodu a kávu smíchala s mlékem a kostkami ledu. „Ještě by to chtělo vanilkovou zmrzlinu,“ vykládala. „Ty brďo, to ti je žůžo. Ten dortík si nesníš?“

Ty brďo.

„Ale jo. Celej,“ odpověděla Edith lakotně.

Jak se Sabitha za pouhé tři týdny změnila – za tu dobu, kdy Edith pomáhala v krámu, zatímco matka se doma zotavovala po operaci. Sabitha teď měla přitažlivou zlatohnědou pleť, vlasy kratší a načechrané kolem obličeje. To ji ostříhaly sestřenice a udělaly jí trvalou. Na sobě měla jakési šortky střižené jako kalhotová sukýnka, vepředu knoflíčky a na ramenou volánky ve slušivé modré barvě. Trochu přibrala, a když se sklonila pro sklenici ledové kávy, která stála na podlaze, bylo jí vidět hladký, zřetelný žlábek.

Prsa. Musela jí začít vyrážet, ještě než odjela, ale Edith si jich ani nevšimla. Třeba je to něco, s čím se děvče jednou ráno probudí. Nebo taky ne.

Ať už k nim přišla jakkoli, ta prsa zjevně představovala docela nezaslouženou a nespravedlivou výhodu.

Neustále vykládala o sestřenicích a životě na chatě. Tak třeba řekla: „Poslyš, o tomhle ti musím povědět, to se potrháš smíchy –“ a repetila dál o tom, co řekla teta Roxanne strýčku Clarkovi, když se pohádali, jak Mary Jo jela Stanovým autem (kdo je Stan?) s otevřenou střechou a bez řidičáku a vzala je do bufetu, kde člověka obslouží rovnou do vozu – ale co na tom bylo k potrhání nebo v čem měla vidět pointu, to Edith jaksi nikdy nepochopila.

Ale za chvíli ji zaujaly jiné věci. Skutečná letní dobrodružství. Starší děvčata – Sabitha s nimi – spala v patře nad loděnicí. Někdy měly lechtací zápasy – všechny se vrhly na jednu oběť a lechtaly ji, dokud nezačala ječet o milost a nesvolila, že si stáhne pyžamové kalhoty a ukáže, jestli už má chlupy.

Vyprávěly si historky o holkách v internátních školách, které si to dělaly s rukojetí kartáče na vlasy nebo zubního kartáčku. Agga-agga. A dvě sestřenice jednou sehrály scénku – jedna si lehla na druhou

a předstírala, že je kluk, objímaly se nohama a sténaly, zrychleně dýchaly a předváděly celou akci.

Sestra strýčka Clarka s manželem je navštívili během svatební cesty a holky ho viděly, jak jí rukou zajel pod plavky.

„Ti se vážně milovali, dělali to ve dne v noci,“ líčila Sabitha. Přitiskla si polštář na hrud'. „Lidi se zkrátka neovládou, když jsou tak zamilovaní.“

Jedna ze sester už to dělala s klukem. Byl jedním ze zahradnických pomocníků v rekreačním středisku poblíž. Vzal ji na vyjížďku v loďce a hrozil, že ji strčí do vody, když mu nedovolí to udělat. Takže za to nemohla.

„Copak neuměla plavat?“ ušklíbla se Edith.

Sabitha si strčila polštář mezi nohy. „Jééé,“ zaúpěla. „To je tak příjemný.“

Edith věděla o závratné rozkoši, kterou Sabitha předváděla, ale bylo jí protivné vytahovat to na veřejnost. Sama z toho měla strach. Před lety, než si uvědomila, co vlastně dělá, usnula s dekou nacpanou mezi nohy, ale když ji tak našla matka, řekla jí o jedné dívce, kterou znala a která dělala něco takového tak dlouho, až kvůli tomu musela jít na operaci.

„Polívali ji studenou vodou, ale to jí nepomohlo,“ vyprávěla jí matka. „A tak musela jít pod nůž.“

Jinak by se jí orgány příliš zhustily a mohla by umřít.

„Přestaň,“ okřikla Edith Sabithu, ale ta sténala vzdorně dál a namítla: „To přece nic není. Všechny jsme to tak dělaly. Copak ty nemáš žádné polštář?“

Edith vstala a odešla do kuchyně. Do sklenice po ledové kávě si napustila studenou vodu. Když se vrátila, Sabitha ležela ochable na gauči a chtěla se, polštář hozený na podlahu.

„Co sis myslela, že dělám?“ vyčetla kamarádce. „Copak jsi nepoznala, že si dělám srandu?“

„Měla jsem žízeň.“

„Vždyť jsi zrovna vypila sklenici ledové kávy.“

„Měla jsem chuť na vodu.“

„S tebou není žádná sranda.“ Sabitha se posadila. „Když jsi měla takovou žízeň, tak proč to nevypiješ?“

Seděly trucovitě mlčky, až Sabitha navrhla usmírovacím, ale zklamaným tónem: „Nenapišeme Johanně další dopis? Pojďme jí napsat sladkej, zamilovanéj.“

Edith už skoro ztratila o korespondenci zájem, ale těšilo ji, že Sabitha ne. Přes ten její pobyt u jezera Simcoe a nová prsa se Edith částečně vrátil pocit moci nad ní. S povzdechem, jako by se jí do toho moc nechťelo, vstala a sundala kryt z psacího stroje.

„Má nejdražší Johanno –“ začala Sabitha.

„Ne, to je moc přelázané.“

„Jí to tak nebude připadat.“

„Ale jo, bude,“ trvala na svém Edith.

Uvažovala, jestli by neměla Sabithu varovat před nebezpečím nahuštěných orgánů. Rozhodla se, že ne. Především tahle informace spadala do kategorie varování, kterými ji častovala matka, a sama si nikdy neověřila, jestli je má brát doslova nebo ne. Ostatně co do věrohodnosti nestálo tohle varování tak nízko jako přesvědčení, že když někdo nosí doma gumové přezůvky, zkazí si zrak, ale ověřit se to nedalo – přinejmenším prozatím.

A další věc – Sabitha by se tomu jenom vysmála. Řehnila se, kdykoli ji před něčím varovala – chtěla by se, i kdyby jí řekla, že po čokoládových dortících ztloustne.

„Váš poslední dopis mi udělal velkou radost –“

„Váš poslední dopis mě přivedl do extáze –“ napovídala Sabitha.

„– mi udělal velkou radost, když jsem si pomyslel, že mám ve Vás opravdovou přítelkyni –“

„Celou noc jsem nemohl usnout, protože jsem toužil moci se k Vám přitulit –“ Sabitha se sama objímala a komíhala dopředu dozadu.

„Ne. Mám sice hodně známých a živé konexe, ale často si připadám osamělý a nevím kudy kam –“

„Proč konexe? Ona nebude vědět, co to znamená.“

„Ta bude.“

To zavřelo Sabithě pusku a možná se jí to i trochu dotklo. Edith proto přečetla závěr: „Musím se už rozloučit a to dokážu jenom tak, že si budu představovat, jak má slova čtete a červenáte se přitom – Odpovídá to víc tvý představě?“

„Jak to čtete v posteli v noční košilce,“ doplnila Sabitha, která se nikdy nenechala přivést do rozpaků

nadlouho, „a v duchu cítíte, jak vás drtím v náruči a saju vaše bradavky –“

Drahá Johanno,

Váš poslední dopis mi udělal velkou radost, když jsem si pomyslel, že mám ve Vás opravdovou přítelkyni. Mám sice hodně známých a živé konexe, ale často si připadám osamělý a nevím kudy kam.

Sabitě jsem v dopise vyličil, jaké štěstí mě potkalo a jak jsem se stal hoteliérem. Ovšem nevyprávěl jsem jí, jak jsem byl v zimě vážně nemocný, protože jsem jí nechtěl přidělovat starosti. A Vám je taky nechci přidělovat, drahá Johanno, jenom Vám musím říci, že jsem na Vás často myslel a toužil spatřit Vaši drahou milou tvář. Když jsem ležel v horečkách, měl jsem dojem, že jsem ji opravdu viděl, jak se nade mnou sklání, slyšel jsem Váš hlas, který mi říkal, že mi brzy bude líp, a cítil jsem, jak mě ošetřují Vaše laskavé ruce. Ležel jsem v penzionu, a když mi klesla horečka, kdekdo si mě dobíral, kdo to je, ta Johanna. Byl jsem však hrozně smutný, když jsem přišel k sobě a zjistil, že tam nejste. Vážně mě napadlo, že jste tam třeba přiletěla vzduchem a byla se mnou, i když jsem věděl, že se to nemohlo stát. Věřte mi, věřte, ani nejkrásnější filmová hvězda by mi nebyla vítanější než Vy. Nevím, jestli Vám můžu prozradit ty druhé věci, co jste mi říkala, protože mi připadaly moc milé a důvěrné, ale Vás by teď mohly uvést do rozpaků. Strašně nerad končím tenhle dopis, protože mám pocit, jako bych Vás objímal a hovořil s Vámi potichoučku, potmě, v soukromí našeho pokoje, ale musím se už rozloučit a to dokážu jenom tak, že si budu představovat, jak má slova čtete a červenáte se přitom. Bylo by nádherné, kdybyste to četla v posteli v noční košilce a myslela na to, jak rád bych si Vás přivinul.

S l–ou Ken Boudreau.

Poněkud překvapivě nepřišla na tenhle dopis žádná odpověď. Když Sabitha napsala svou polovinu stránky, Johanna psaní strčila do obálky, napsala na ni adresu, a tím to skončilo.

Když Johanna vystoupila z vlaku, nikdo jí nepřišel naproti. Nedělala si z toho těžkou hlavu – napadlo ji, že její dopis nakonec nedorazil včas. (Ve skutečnosti dorazil, ale ležel nevyzvednutý na poště, poněvadž Ken Boudreau, který v zimě nebyl těžce nemocný, teď opravdu ulehl s bronchitidou a několik dní si pro poštu nepřišel. Dnes k němu přibyla další obálka, jež obsahovala šek od pana McCauleyho. Ale výplata částky už byla zastavena.)

Větší starost však Johanně dělalo, že tam zřejmě nebylo žádné město. Nádraží tvořil uzavřený přístřešek s lavicemi podél stěn a dřevěnou roletou staženou přes okénko výdejny jízdenek. Byla tam také jakási kůlna na skladování nákladů – jak se aspoň domnívala –, ale zasunovací dveře nešly otevřít. Nahlížela dovnitř škvírou mezi prkny, až si oči zvykly na šero uvnitř, a viděla, že je prázdná, s hliněnou podlahou. Žádné bedny s nábytkem. Několikrát zavolala: „Je tu někdo? Je tu někdo?“, ale odpověď ani nečekala.

Stála na nástupišti a snažila se zorientovat.

Asi půl míle odtamtud bylo mírné návrší, okamžitě patrné, protože nahoře rostlo pár stromů. A prašná cesta, kterou při pohledu z vlaku považovala za pěšinu vedoucí za humna nějaké farmy, to musí být místní silnice. Mezi stromy teď přece jen tu a tam zahlédla nízké obrysy domů a vodárenskou věž, která z téhle dálky vypadala jako hračka, cínový vojáček s dlouhýma nohama.

Zvedla kufr – to jistě zvládne, vždyť ho nesla z Exhibition Road k vlaku – a vykročila.

Foukal vítr, ale bylo horko – mnohem palčivější než počasí, které zanechala v Ontariu –, a i ten vítr jí připadal horký. Přes nové šaty si natáhla starý známý kabát, protože v kufru by zabral příliš mnoho místa. Toužebně vyhlížela stín města, kam směřovala, ale když tam dorazila, zjistila, že ty stromy jsou buď smrky, příliš sevřené a úzké, takže mnoho stínu neposkytovaly, nebo topoly s ježatými tenkými listy, které kolem rozfoukávaly bílé pápěří a stejně propouštěly dolů sluneční paprsky.

Mátlo ji, že tu nepozorovala žádný řád nebo organizaci. Žádné chodníky ani dlážděné ulice, žádné impozantní budovy kromě velkého kostela, který vypadal jako cihlová stodola. Nade dveřmi malba Svaté rodiny s tvářemi v barvě hlíny a s vytřeštěnýma modrýma očima. Pojmenovali ho po neznámém světci – svatém Vojtěchovi.

U jednotlivých domů se neprojevovala žádná předběžná úvaha v tom, kde a jak budou stát. K silnici byly postaveny v různých úhlech, většinou měly zlověstně působící okénka, umístěná, jak se komu líbilo, a kolem dveří neforemné protisněhové verandy. Na dvorcích venku se neukázala živá duše – a proč by měla? Nebylo tam čemu se věnovat, vadly tam jenom chumáče hnědé trávy a jeden velký trs rebarbory, jež se už vysemenila.